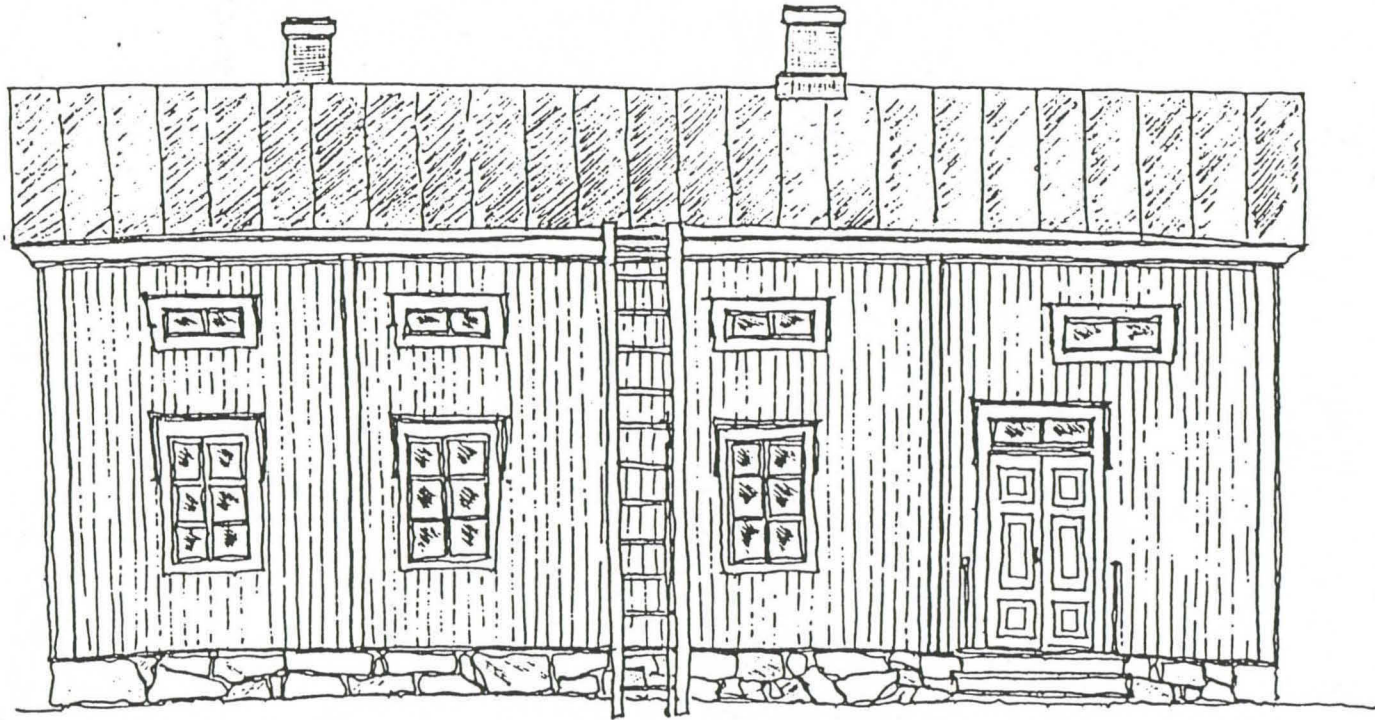

JÄLJENNÖS

**KANNUS MÄKIRAONMÄEN
MUSEOALUE**

MUSEOALUE
RAKENNUS
OSASTO

Mu/240

Kannus

7/15

Wolke & Wier

KANNUS

MÄKIRAONMÄEN MUSEOALUE

1 YLEISTÄ

Kannuksen kunnan Mäkiraonmäen alueen 12. 3. 1980 päivättyssä rakennuskaavan muutoksessa on erääksi kaavamuutoksen tavoitteeksi esitetty Mäkiraonmäen maisemakuvan ja rakennuskannan säilyttäminen. Tätä tavoitetta tukee kaavamerkintä, joka osoittaa alueen historiallisesti ja maisemallisesti arvokkaimman osan museorakennusten korttelialueeksi. Kuitenkin tämän alueenosan välittömässä läheisyydessä on rakennuksia, jotka ovat yhtäläisillä arvokkaita kokonaisuuden osia. Nämä rakennukset sijaitsevat erillispientalojen korttelialueella.

Järjestettäessä museorakennusten korttelialueen käyttöä kaavan edellyttämällä tavalla on huomattava, että alueen mahdollisten museoiden, ulkomuseoiden ja historiallisten rakennusten arvolle on tärkeää koko Mäkiraonmäen maisemakuvan hoito. Käytännössä tämä johtaa siihen, että määrättäessä alueen näkymiä, värejä ja materiaaleja on Mäki-Jokelan taloon suhtauduttava kuten museorakennusten korttelialueen rakennuksiin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita etteikö Mäki-Jokelaa voitaisi käyttää normaalin asuinrakennuksen tapaan, vaan että kunta ainoastaan käyttäisi kaikki lain suomat mahdollisuudet auttaakseen Mäki-Jokelan talon säilymistä kulttuurihistoriallisesti arvokkaana osana Mäkiraonmäen maisemakuvaa.

Tämä suunnitelma pyrkii osoittamaan suunnittelualueen olemassaolevan rakennuskannan värit ja julkisivut, määräämään alueelle siirrettävien vanhojen rakennusten sijainnit sekä värit ja julkisivut, sekä määrittämään uusien rakennusten paikat ja purettavat rakennuk-

set. Tavoitteena on maisemakuva, joka säilyttää alueen luonteen ja mahdollisimman paljon vanhasta rakennuskannasta ja joka samalla olisi mahdollisimman hyvä lähtökohhta museoalueen toimintojen suunnittelulle.

2 ALUE

Suurehkon, useita rakennuksia käsittävän alueen ottaminen museokäyttöön antaa mahdollisuuden kolmenlaiseen alueen hyödyntämiseen.

1. Alueen rakennuksiin sijoitetaan museoita
2. Ulkotiloja käytetään erilaisten tapahtumien pitopaikkona ja niihin sijoitetaan ulkomuseoita.
3. Alueen rakennukset ja pihapiirit sekä kasvillisuus saatetaan asuun, jossa ne kohentavat kunnan ulkoista ilmettä samalla tavoin kuin julkiset rakennukset, puistot ja muistomerkit.

Mäkiraonmäki on ollut pitkään kunnan keskeisintä aluetta ja vasta kantatie 85:n rakentaminen on erottanut sen aivan keskeisimmästä alueesta. Aluetta museokäyttöön järjestettäessä on valittava kahden vaihtoehdon väliltä:

1. On annettava alueen maaston ja rakennusten kertoa mahdollisimman paljon alueen historiasta. Tällöin säilytettäisiin kaikista tunnetuista historiallisista vaiheista jääneet rakenteet.
2. Valitaan aikakausi, jonka ulkoinen ilme mahdollisimman hyvin kertoisi jostain Kannukselle oleellisesta. Tällöin säilytettäisiin tähän aikakauteen liittyvät jäänteet.

Kumpikin vaihtoehto on kompromissi pyrittäessä säilyttä-

maan kulttuurimaiseman historiallisia ja esteettisiä arvoja. Kannuksen Mäkiraonmäen tapauksessa ensimmäinen vaihtoehto johtaisi epäyhtenäiseen ja vaikeasti omaksuttavaan kokonaisuuteen. Toisen vaihtoehdon valintaa puoltaa kolmen merkittävän vanhan maalaistalon sijainti alueella. Nämä sekä muualta siirrettävissä olevat vanhat rakennukset mahdollistavat 1800-luvun mäkimaiseman konstruoinnin alueelle. Lopputulokseksi saadaan maisema, joka ei vastaa mitään todellista historiallista tilannetta, mutta joka on sellainen kuin historiallinen tilanne olisi saattanut olla tällä nimenomaisella alueella.

Luotavan tilanteen kuvitteellisuutta vähentää se seikka, että alueen oma rakennuskanta muodostaa aiotun lopputuloksen rungon ja että siirrettävistä rakennuksista merkittävin, vanha lainamakasiini, on peräisin tältä alueelta. 1800-luku toteutettavaksi valittavana aikakautena on sopiva paitsi käytettävissä olevan rakennuskannan takia, myös koska se edustaa kunnan menneisyyden kannalta tyyppillistä vaihetta.

1800-luku on aikaa, jolloin Kannuksesta tuli itsenäinen pitäjä ja jolloin se alkoi voimakkaasti kehittyä. Tällöin myös pitäjän elinkeinoelämä monipuolistui ja siksi onkin tärkeätä ettei Mäkiraonmäen museoalue ole pelkästään maanviljelystalojen museo. Tästä syystä vanhan lainamakasiinin siirtäminen alueelle on, ei vaan sopivaa vaan myös lähes välttämätöntä. Lainamakasiini on rakennus, joka liittyy nimenomaan asutuskeskukseen. Mikäli vanha kunnantöimistö puretaan, olisi sen paikalle sopiva rakennus kauppaapuoti tms.

Toteutettavaksi valittavan aikakauden tarkka määrittely ei ole helppoa eikä tarpeellistakaan. Rakennusten väritysten ja julkisivujen yksityiskohtien säätäminen 1800-luvun jälkipuoliskon asuun antaa toteuttamiselle

pelivaraa ja joustavuutta alueen vastaiselle kehittämiselle.

Suunnittelualueen lävistävä, syvään uurrettu itä-länsi suuntainen tie, joka rakennuskaavassa on muutettu yleiselle jalankululle varatuksi alueen osaksi, on liian syvällä. Luonteva maisemakuva edellyttäisi leikkauksen täyttämistä ja mäen profiilin saattamista luonnolliseksi. Sinänsä linjaus on hyvä ja museoalueen sisäiseksi väyläksi sopiva.

Alueen maankäytössä on huomioitu mahdollisuus, että tien nosto ympäröivän maanpinnan tasoon ei toistaiseksi tule kysymykseen. Jalankulkuun varatulle alueelle ei ole osoitettu rakentamista. Museoalueella liikkuminen kuitenkin jossain vaiheessa edellyttää tien nostoa.

Suunnittelualueen kasvillisuuden hoitaminen ja kehittäminen on oleellinen osa maisemakuvaa. Puuston, pensaiton, nurmetetun alueen ja istutusten on luotava kuva pihapiireistä, jotka eivät ole autioita eivätkä villiintyneitä. Kasvillisuuden on samalla tuettava alueen käyttöä museotoiminnan lisäksi erilaisissa tapahtumissa. Toisin sanoen istutusten ei saa olla esteenä suurten ihmismäärien oleskeluun alueella.

Puuston parhaita yksilöitä on hoidettava (myös nuoria kasvavia puita). Pihapiiriä rikkovilla paikoilla kasvavat sekä "pusikkomaiset" puut on karsittava. Koristepensaissa ja kasveissa on suosittava yksinkertaisia, yleisiä ja vain harvoja lajeja. Nurmialueet eivät saa olla säännöllistä ruohonleikkuuta kaipaavia istutettuja nurmikoita.

3 RAKENNUKSET

3.1 VANHA KUNNANTOIMISTO

Rakennus ei edusta ympäristönsä tyyllisuuntia vaan on museoalueen nuorin rakennus. Vanha kunnantoimisto on tyyppillinen 1930-luvun pieni julkinen rakennus ja sellaisena melko tyylipuhdas. Rakennus on vain noin kuuden metrin etäisyydellä vanhasta Jokelan talosta ja häiritsee sen pihapiiriä.

Vanha kunnantoimisto ei sovellu hyvin museoalueen rakennukseksi mikäli museoalueen rakennuksista tärkeimpinä pidetään Jokelan, Mäki-Jokelan ja Vaetojan taloja ja järjestelyt tehdään niiden ehdoilla.

Rakennuksella on kuitenkin oma sijansa kunnan historiassa se on jatkuvasti käytössä ja varsin hyväkuntoinen, joten sen purkaminen nykyisellään ei liene perusteltua.

Kunnantoimisto sijaitsee suunnittelualueen lounaiskulmassa. Tämä alueensa voidaan pitää museoalueen reservi-alueena, jolla sijaitseva rakennus toistaiseksi vain maalataan maalataan soveltumaan mahdollisimman hyvin naapureihinsa. Korjaustöitä tai muutoksia, jotka modernisoivat tai muuten korostavat rakennuksen poikkeavuutta ympäristöstään ei tule tehdä.

Katto: Nykyinen punainen tiilikatto säilytetään vuodot korjataan

Seinät: Vaalea pysty-laudoitus maalataan.
Väri: hyvin vaalea keltamulta

Ikkunat ja ovet:
Ikkunoiden puitejako säilytetään entisellään. Ovet ja ikkunat maalataan
Väri: nykyistä vaaleampi harmaa

Muu: Yksityiskohtiin ei muutoksia

3.2 JOKELAN TALO

1700-luvulta periytyvä Jokelan talo muodostuu arkkitehtonisen arvonsa ja keskeisen sijaintinsa takia koko museoalueen keskustaksi. Pihapiirin aukeaminen kirkkoa päin korostaa sen merkitystä ja tekee pihasta sopivan paikan erilaisille tilaisuuksille.

Huolimatta paikoitellen huonosta kunnosta, rakennus on suhteellisen helppo entisöidä 1800-luvun puolivälin asuun, jollaisena sitä voi käyttää museoalueen keskusrakennuksena.

Katto: Nykyinen profiloitu peltikate poistetaan, vanhan pärekaton päälle tehdään aluslaudoitus ja sen päälle kolminkertainen huopakate kolmiorimoin. Katon tukirakenteet tarkistetaan ja tarvittavat korjaukset tehdään alku-peräistä rakennejärjestelmää muuttamatta.

Väri: Tumman harmaa huopakate

Seinät: Seinien lahonnet hirret ikkunoiden alta, betonikivijalan sisältä ja mahdollisista muista paikoista uusitaan. Alimmat hirsikerrat kokonaan ja muut tarvittavin osin. Pahoin lahonnet seinälaudituksen osat poistetaan. Alapäästään lahonnetta lautoja ei uusita kokonaan, vaan laudat katkaistaan ja alaosa uusitaan. Mikäli alapäästä uusittavia lautoja on runsaasti valitaan sopiva vaakalinja jonka alapuolelta kaikki lautojen alapäätsä uusitaan. Korvaavan laudan profiiliin mallina käytetään vanhaa lautaa.

Ulkoseinien listat ja räystääprofi-
loinnit korjataan ja lahonneet osat
uusitaan.

Seinien pohjustustyöt tehdään huol-
lellisesti ja seinät maalataan
Väri: seinät keltamullan väriset,
listat ja räystäänaaluset valkoiset.

Ikkunat ja ovet:

Mikäli ikkunat ovat niin ravistuneet,
ettei lahonneiden osien korvaamisella
kittauksella ja maalauksella niitä
voi korjata, on ikkunat tehtävä uu-
delleen. Kaikki puosot tehdään
mallin mukaan (moderneja profilointeja
ei voi käyttää) heloituksessa käyte-
tään mahdollisuuksien mukaan vanhoja
osia ja laseina vanhoja laseja.
Ikkunat varustetaan oven mallin mu-
kaisilla vuorilaudoilla, joissa on
huomattava välttää voimakkaasti ulko-
nevia osia. Yläkerran pikkuikkunat
varustetaan karmein ja niistä tehdään
kaksinkertaiset. (Yläkerran ikkunoi-
den puuosien malli sama kuin alaker-
rassa)

Ulko-ovi korjataan, alaosan lahonneet
osat uusitaan. Ovi varustetaan helppo-
käyttöisellä ja varmalla lukolla vaikka
näin tehdäänkin tyylivirhe. Uusi lukko
pyritään kuitenkin tekemään huomaamatto-
maksi esimerkiksi maalaamalla sen näky-
vät osat mattamustaksi. Ovi ja ikkunat
maalataan.

Väri: Ikkunat ja vuorilaudat valkoisiksi
ovilevyt keltamullan väriä hieman
tummemmiksi.

Kivijalka:

Rakennuksen alkuperäistä kivijalkaa
peittävä betoni poistetaan. Vanha
kivijalka kunnostetaan tai tarvitta-
essa uusitaan. Samalla tutkitaan pe-
rustuksen vahvistamisen tarve.

Muu:

Sisätiloissa hormisto tarkastetaan ja
rapataan sekä vino-osuuden tuenta vah-
vistetaan tarvittaessa. Tuvan muurin
kunto tarkastetaan samalla.
Lattialankut puhdistetaan ja kiillataan
paikoilleen. Sisä portaiden kuluneim-
mat askelmat uusitaan ja käsijohteen
kiinnitys varmistetaan. Ulkoporras
uusitaan.
Ulkovuorauksen alareuna varustetaan
kyllästetystä puusta valmistetulla sei-
nien värisellä vesilistalla, jonka ul-
konema seinäpinnasta on noin kolme cm.
Sisäseinien verhous siistitään ja kor-
jataan tai uusitaan kamareissa. Tuvas-
sa seinäpahvit ja kattopahvit poiste-
taan.

3.3 MÄKI-JOKELAN TALO

Mäki-Jokelan talo sijaitsee muusta suunnittelualueesta
poiketen erillispientalojen korttelialueella, eikä mu-
seorakennusten korttelialueella. Korkealta paikaltaan
rakennus kuitenkin näkyy laajalle ja on siten osa Mäki-
raonmäen maisemakuvaa.

Arkkitehtoniselta arvoltaan merkittävä rakennus on ul-
koisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Ulkoportaat ja
peltikatot ovat ulkoasun ainoat rikkeet.

Katto: Profiloitu peltikate poistetaan ja katto katetaan punaisella tiilikatteella tai tummalla kattuhuovalla. Toistaiseksi peltikaton maalaaminen grafiitin harmaaksi tai mustaksi on olosuhteisiin nähden hyväksyttävä toimenpide. Maalaamattomana peltikate häiritsee talon ulkonäköä.

Seinät: Seinien listoitusten alapään lahonneet osat uusitaan ja hirsirakenne tarkastetaan. Listat ja seinät maalataan
Väri: Seinät punamullataan tai maalataan punamullan väriseksi, listat maalataan valkoisiksi.

Ikkunat ja ovet:
Ikkunat maalataan ja kittaukset uusitaan. Vuorilautojen lahonneet osat uusitaan ja vuorilaudat maalataan. Ulko-ovi kunnostetaan ja maalataan
Värit: Ikkunat ja vuorilaudat valkoisiksi, ovet keltamullan väriseksi.

Muu: Portaat uusitaan kyllästetystä puusta. Kivijalan juuressa kasvavat pensaat kitketään pois.

3.4 AITTA

Mäki-Jokelan talon pihapiirissä sijaitsee iso kaksikerroksinen melko koristeellinen aitta. Aitassa on tyyliin sopimaton peltikate. Aitta on melko hyvässä kunnossa.

Katto: Peltikate poistetaan ja katto katetaan päreillä. Myös malkakatto tulee kysymykseen. Huonompina vaihtoehtoina myös huopakate tai jopa tiilikatto (tiilikatto kuitenkin vain jos Mäki-Jokelassakin

käytetään tiiltä kateaineena.

Seinät: Seinät punamullataan, tai mikäli rakennus halutaan pitää harmaantuneena, seinät jätetään silleen.
Väri: Punamulta tai punamullan värinen maali.

Ovet: Ovi paneloinnin puuttuvat osat korvataan uusilla mallin mukaan tehdyillä osilla. Ovet ja vuorilaudat maalataan
Väri: Ovet keltamullan väriset ja vuorilaudat valkoiset.

3.5 ASUINRAKENNUS

Peruskorjattu asuinrakennus ei tyypiltään liity museorakennusten alueen muihin rakennuksiin, eikä sillä ole merkitystä suunniteltaessa alueen käyttöä. Ei toimenpiteitä.

3.6 ULKORAKENNUS

Vaetojan talon pihapiiriin liittyvä ulkorakennus ja sen malli tai yksityiskohdat eivät sinänsä ole kovin merkittäviä museoalueelle. Kuitenkin se muodostaa taustan näkymille kaakosta, etelästä ja lännestä ja täydentää pihapiiriä. Näinollen rakennuksen tärkeimmät tehtävät tulevat täytetyksi jo silloin, kun se on maalattu ja kunnostamista kaipaavat kohdat on korjattu.

Katto: Pärekatto uusitaan tai korjataan tai rakennus katetaan uudelleen huopakatteella tai tiilikatolla.
Väri: pärekatto harmaa, huopakatto musta, tiilikatto punainen.

Seinät: Lahovauriot korjataan ja rakennus maalataan.
Väri: Punamulta.

Ovet: Ovet kunnostetaan ja maalataan.
Väri: keltamulta, vuorilaudat ja listat valkoiset

3.7 VAETOJAN TALO

Vaetojan talo on kookas pohjalaistalo alueen koilliskulmassa. Rakennus, joka on melko huonokuntoinen, liittyy tärkeänä osana Mäkiraonmäen maisemaan. Korkean sijaintinsa vuoksi rakennus näkyy kauas vielä senkin jälkeen kun alueelle mahdollisesti on siirretty muita rakennuksia sen eteen.

Ikkunoiden vuorilautojen osittaisesta puuttumisesta ja kuistin uudesta ulkovalaisimesta huolimatta Vaetojan talo on varsin tyylipuhdas pohjalaistalo. Muuta rakennusta nuorempi, tyyliiltään poikkeava kuisti on huonokuntoinen. Kuistia ei kuitenkaan välttämättä tarvitse purkaa, vaan kunnostettuna se on tyyppillinen esimerkki tavasta jolla aiemmin uutta ja vanhaa arkkitehtuuria yhdistettiin.

Katto: Konesaumattu peltikatto on alueen muiden rakennusten peltikattoja paremmin hyväksyttävissä vanhan talon katteeksi. Katosta poistetaan ruoste ja vuodot korjataan ja katto maalataan. Vaihtoehtoisesti katemateriaali voidaan vaihtaa Jokelan ja Mäki-Jokelan talojen mallin mukaiseksi.
Väri: Peltikatto tiilenpunainen tai musta. Huopakatto musta, tiilikatto punainen.

Seinät: Lahovauriot korjataan Jokelan talon mallin mukaan. Seinät pohjustetaan huolellisesti ja maalataan.
Väri: Keltamulta, listoitukset valkoiset.

Ovet ja ikkunat:

Ikkunat käsitellään Jokelan talon mallin mukaan ja maalataan. Puuttuvat vuorilaudat valmistetaan yläkerran vuorilautojen mallin mukaan. Ulko-ovi kunnostetaan ja maalataan.
Värit: Ikkunat valkoiseksi ruskehtavin koristeraidoin, vuorilaudat valkoisiksi, ulko-ovi ruskeaksi.

3.8 ULKORAKENNUS

Mäki-Jokelan talon pihapiiristä aiemmin purettu ulkorakennus on jättänyt pihan tarpeettoman väljäksi. Mikäli rakennuspaikalla on lisärakentamisen tarvetta voitaisiin asemapiirroksessa esitetylle paikalle rakentaa ulkorakennus rajaamaan pihapiiriä. Uudisrakennus olisi tällöin syytä suunnitella erityisen hyvin ympäristöönsä sopivaksi. Vaihtoehtoisesti voidaan alueelle siirtää vanha ulkorakennus.

Katto: Tumma

Seinät: Puupinçaiset, punaiset.

Ikkunat ja ovet:

Pääsääntöisesti pihamaalle aukeavat

3.9 LUHTIAITTOJA YMS

Jokelan talon pihapiiriä rajaamaan tarvittaisiin tarkoitukseen sopivia rakennuksia. Kyseeseen tulisivat esimerkiksi luhtiaitat tai muut aitat. Ihanteellinen olisi luhtiaittapari, joista toisen alla olisi porttisolaa. Pikkutupa tai syytinkitupa-tyyppiset rakennukset eivät paikalle niinkään sovi koska itse päärakennus on melko pieni.

Paikalle mahdollisesti siirrettävien rakennusten väri julkisivukäsittely johtuu ko. rakennusten kunnosta ja

tyypistä. Rakennusten katot voivat olla harmaita pärekattoja, tervattuja puukattoja, tummia huopakattoja tai punaisia tiilikattoja. Seinät voivat olla harmaantuneita hirsiseiniä tai punamullattuja seiniä. Ikkunoiden ja ovien värityksen on vastattava päärakennuksen mallia.

3.10 AITTOJA JA VARASTOJA

Asemapiirroksessa esitetyille paikalle voitaisiin sijoittaa pienehköjä aittoja ja varastorakennuksia. Pienimmäksi ja samalla lähimmäksi Jokelan taloa sopisi vanhan lainamakasiinin nykyisen paikan tuntumassa oleva pieni varastorakennus. Vastaavia rakennuksia voitaisiin kyseiselle paikalle siirtää koosta riippuen kaksi tai kolme. Näiden rakennusten oviaukot on suunnattava pohjoiseen jos rakennusrivistön pohjoissivu on suora. Jos rivistön etelänsivu on suora on oviaukotkin suunnattava etelään. Pohjoiseen suuntautuva ratkaisu on parempi, jos museoalueen lävistävä jalankulkureitin taso nostetaan nykyisestä korkeudesta.

Näiden rakennusten väreihin ja julkisivukäsittelyihin soveltuu edellisessä kohdassa annetut ohjeet.

3.11 VANHA LAINAMAKASIINI

Alueella aiemmin sijainnut makasiini on siirretty kantatien rakentamisen yhteydessä muualle. Samalla on rakennukseen tehty muutoksia, jotka ovat muuttaneet sen kiinteää ja pelkistettyä muotoa. Museoalue järjestelyiden yhteydessä on luontevaa siirtää museona toimiva rakennus alueelle. Tällöin olisi kuitenkin syytä samalla poistaa hirsirunkoon puhkotut ylimääräiset ikkunat, vaikka samalla valon määrä rakennuksen sisällä vähenee. Rakennuksen runkoa nuorempi lanterniini katolla ei liity rakennuksen tyyliin. Kuitenkaan lanterniini ei pahasti riko rakennuksen symmetrisyyttä. Samalla lanterniinin tornimaisuus korostaa makasiinin julkista luonnetta.

Katto: Mikäli kattomuoto ja lanterniini säilytetään entisellään, katto katetaan kolminkertaisella kattohuovalla. Jos lanterniini poistetaan katto täydennetään pyramidinmuotoiseksi ja katetaan kattohuovalla. Jälkimmäisessä tapauksessa kateaineena voidaan käyttää myös tiiliä. Väri: Huopa musta, tiili punainen.

Seinät: Poistettavien ikkuna-aukkojen jäljet paikataan hirsillä ja seinät punamullataan. Väri: Punamulta

Ovet ja ikkunat:

Jäljelle jääneet ikkunat kunnostetaan ja ovi ja ikkunat maalataan. Värit: Ovi keltamulta, ikkuna ja vuorilaudat ja listat valkoisella.

3.12 TUULIMYLLY

Lainamakasiinin nykyisen sijaintipaikan tuntumassa oleva vanha tuulimylly sopii hyvin asemapiirroksessa esitetyille paikalle, joka muutoin jäisi ulkorakennusten takaiseksi tyhjäksi kentäksi. Ennen siirto toimia on paloviranomaisten kanta sijoitukseen selvitettävä.

Alueelle mahdollisesti siirrettävä pieni tuulimylly on varsin hyväkuntoinen huolimatta puuttuvista siivistä ja eräistä muista osista.

Vaikka tuulimyllystä ei tehtäisi kääntyvää, on siirron yhteydessä tarkistettava jalustan kunto ja kestävyys. Samoin on tutkittava siipien akselin kestävyys ja akselin tuenta. Tuulimylly on myös pystytettävä paikalleen tukevasti. Tuulimyllyn "hännän" pituus on selvitettävissä tarkemmin vasta myllyn pystytyksen jälkeen maas-

to-olosuhteiden mukaan.

Katto: Lautakaton vedenpitävyys varmistetaan ja tarvittaessa lautoja uusitaan.
Katto tervataan.

Seinät: Seinien ja rakenteiden lahonneet osat korjataan ja seinät punamullataan.
Väri: seinät punamulta, listat valkoiset.

Ovet ja ikkunat:
Puuttuva ovi korvataan lautaovella, jonka panelointi muodostaa vastaavan kuvion kuin kohdassa 3.4 mainitun aitan aitan ovesta. Ovi on varustettava lukolla.
Oviaukon yläpuolella oleva ikkuna on korjattava.
Ovi ja ikkuna maalataan.
Väri: Ovi keltamulta, ikkuna ja listat valkoiset.

Muu: Mylly varustetaan tyyppipiirroksen mukaisilla siivillä. Siivet sekä muut myllyn toimintaan liittyvät osat tervataan.

3.13 VANHA TYÖVÄENTALO

3.131 HISTORIAALLINEN ARVO

Työväentaloilla oli suuri merkitys Suomen kunnallishistoriassa ja vuosisadan vaihteen yhteiskunnallisessa murroksessa. Työväen talot olivat teollisuuskeskuksissa, mutta myös niiden ulkopuolella ja maaseudullakin yleisiä työväestön ja tilattomien kohtaustiloja, joissa poliittisten tilaisuuksien lisäksi oli harrastus- ja sivistystoimintaa.

Vuosisadanvaihteen kukoistusvaiheen ja sotien välisen toisen vaiheen jälkeen 60- ja 70-luvuilla työväentaloautioituminen on yleistynyt. Poliittisen ja muunkin toiminnan siirryttyä työväentaloista muualle on jäljelle jääneet talot yleensä autioita tai niissä järjestetään tanssitilaisuuksia tai bingoiltoja yms.

Vanhojen työväentalojen nopeasti vähetessä merkittävimpien jäljelle jäävien rakennusten historiallinen arvo korostuu. Suomen työväenliikkeen vaiheisiin ja huomattavimpiin henkilöihin liittyvät työväentalot ovat historialliselta kannalta erityisen arvokkaita. Niinpä Kannuksen työväentalo huomioon ottaen senaattori Oskari Tokoin elämäntyö, on luettava arvokkaisiin historiallisiin työväentaloihin.

3.132 ARKKITEHTOONINEN ARVO

Vanhojen työväentalojen arkkitehtuuri seurasi yleisen arkkitehtuurin virtauksia ja niinpä ennen vuotta 1917 rakennetut työväentalot edustavat tyyliltään paitsi perinteistä rakennustapaa, myös toisinaan kansallisromanttista ja ns. nikkarintyylistä rakennustapaa. Ulkoisesti työväentalot muistuttavat muita ikäisiään seurojen ja yhdistysten taloja kuten maamiesseurojen, vapaapalokuntien, urheilu- ja voimisteluseurojen ja suojeluskuntien taloja. Näille kaikille on tyyppillistä normaalia asuinrakennusta suurempi koko ja juhlasalin paikkaa osoittavat isokokoiset ikkunat. Erityisesti työväentaloille on tyyppillistä rakennusten ulkopuoliset puhujaparvekkeet ja seinään tai pääoven yläpuolelle kirjoitettu teksti "TYÖVÄENTALO" - usein jugendtyylisin kirjaimin.

Kannuksen työväentalo on huomattavan kookas kaksikerroksinen suorakaiteenmuotoinen vaakalautaverhottu rakennus. Suuret juhlasalin ikkunat ovat toisessa kerroksessa rakennuksen molemmin puolin. Rakennuksen muut ikkunat ja ovet ovat nykyisellään suhteellisen säännöttömiä. Ra-

kennuksen selkeä perusmuoto pirstoutuu aukotuksen säännötömyyteen eikä yläkerran suurelle aukotukselle löydy tukea eikä perustaa alakerran julkisivukäsittelystä. Mitään merkittäviä tyylipiirteitä ei rakennuksessa ole. Eteläpäädyn puhujaparvekkeesta ei ole jäljellä muuta kuin kannakkeiden päät seinässä. Samassa seinässä on myös heikosti erotettavissa teksti "TYÖVÄENTALO".

Rakennuksen ulkonäöstä voidaan päätellä sen kokoneen monia muutoksia olemassaolonsa aikana. Muutokset vaikuttavat paikoitellen harkitsemattomilta ja ne ovat omiaan vähentämään rakennuksen arkkitehtonista arvoa. Vanhojen valokuvien avulla rakennus olisi mahdollista saattaa entiseen asuunsa.

Rakennuksen sijainti kirkon vastapainona suuren kentän pohjoispuolella on aikoinaan ollut hyväksyttävä perusteen suhteettoman suurelle koolle. Maiseman ratkaisevasti muututtua ja vuorovaikutussuhteen katkettua kirkon ja työväentalon väliltä joutuu työväentalo verrattavaksi väliin naapureihinsa. Rakennus on liian suuri. Tämä korostuu lähestyttäessä kannusta idästä tai lännestä jolloin rakennuksesta ensin näkyy pitkät sivujulkisivut.

Työväentalon kunto on huono. Mikäli rakennus aiottaisiin säilyttää tai entisöidä olisi ryhdyttävä mittaviin toimenpiteisiin. Työväentalon kunnostaminen edellyttäisi myös pihapiirin järjestämistä työväentalon ehdoilla. Tällöin voimassa olevaa rakennuskaavaa täytyisi muuttaa ja Mäkiraontien linjausta tarkistaa, jotta työväentalon eteläpäädyn eteen saataisiin parvekkeen edellyttämää piha- tai jopa toritilaa.

3.133 TYÖVÄENTALON PURKAMINEN

Kannuksen Mäkiraonmäen alueen järjestäminen voimassaolevan rakennuskaavan mukaisesti museorakennusten alueeksi edellyttää alueella olevien tai sinne mahdollisesti pystytettävien rakennusten ja pihatilojen kunnostamista mu-

seokäyttöön soveltuviksi. Huolimatta historiallisesta arvostaan työväentalon säilyttäminen on ristiriidassa museoaluesuunnitelman kanssa, koska se sijainnillaan ja koollaan pilaa välittömässä läheisyydessä olevan arvokkaan 1700-luvun hirsirakennuksen pihapiirin ja koko museomäen maisemakuvan ja arkkitehtonisen yhtenäisyyden.

Ennen työväentalon purkamista olisi se valokuvattava ja sen päämitat olisi merkittävä muistiin. Samoin kaikki muistoesineet olisi kerättävä talteen. Talon sijainti voitaisiin merkitä maastoon sijoittamalla museoalueelle pystytettäviä rakennuksia sen paikalle tai jättämällä puretun rakennuksen kivijalan osia paikoilleen ja käyttämällä niitä mahdollisesti hyväksi uusissa rakenteissa.

SUUNNITTELUKESKUS OY
SEINÄJOEN ALUETOIMISTO
4.8.1982

Mikko Nivala DI

Antti Talvitie arkkitehti SAFA

VÄRIT

KATOT

MUSTA /	3,2	3,6	3,11
TUMMAN	3,3	3,7	3,12
HARMAA	3,4	3,8	

PUNAINEN	3,1	3,7	
	3,3	3,11	
	3,6		

SEINÄT

VAALEA	3,1		
KELTAMULTA			

KELTA MULTA	3,2		
	3,7		

PUNAMULTA	3,3	3,8	3,11
	3,4	3,9	3,12
	3,6	3,10	

HARMAA	3,4		
	3,9		
	3,10		

IKKUNAT

VALKOINEN	3,2	3,11
	3,3	3,12
	3,7	

HARMAA	3,1
--------	-----

RUSKEA	3,7
--------	-----

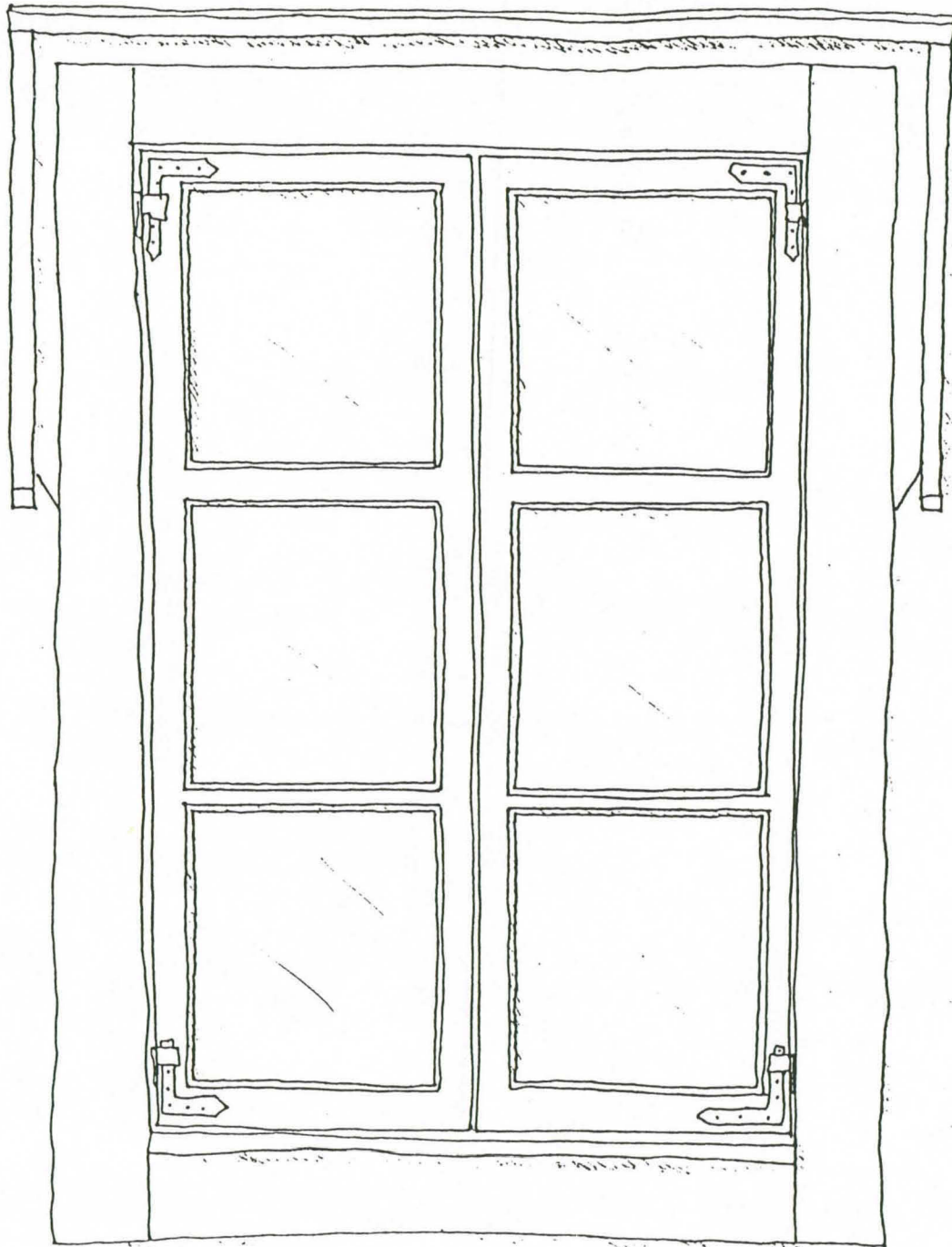
OVET

KELTAMULTA	3,3	3,11
	3,4	3,12
	3,6	

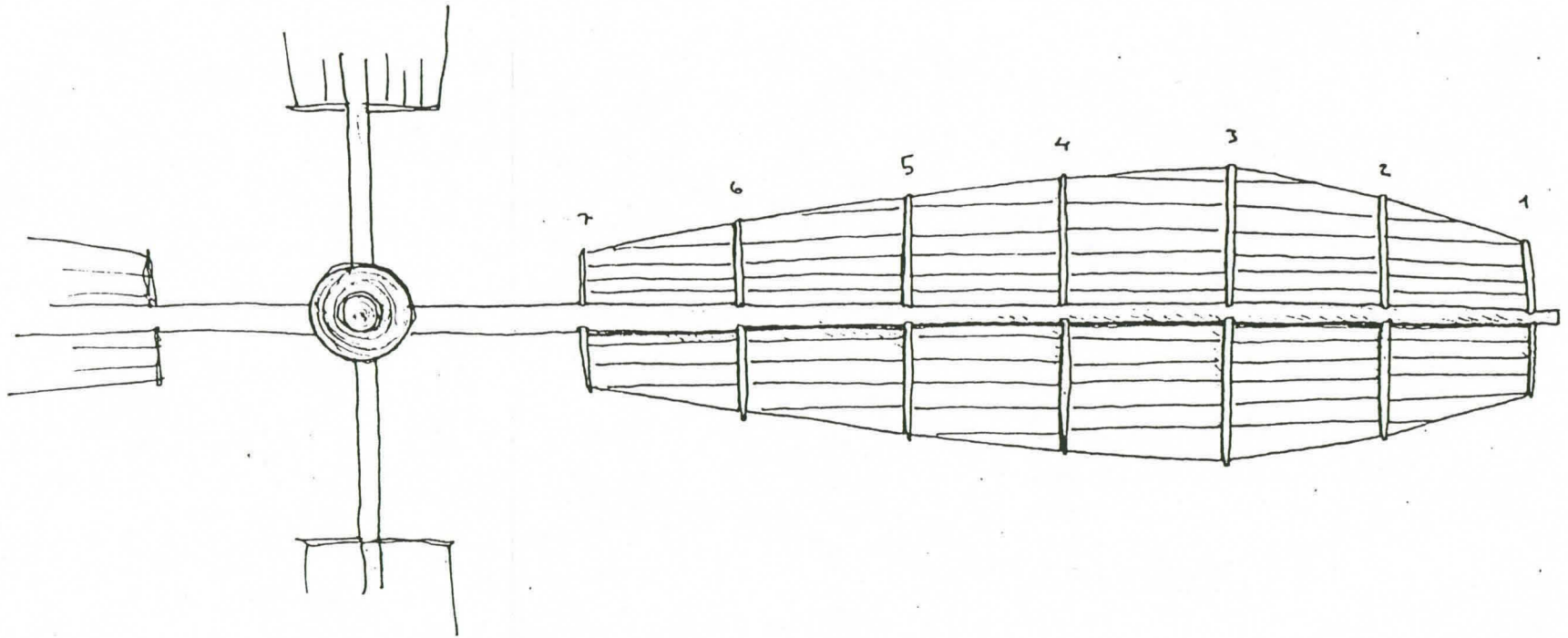
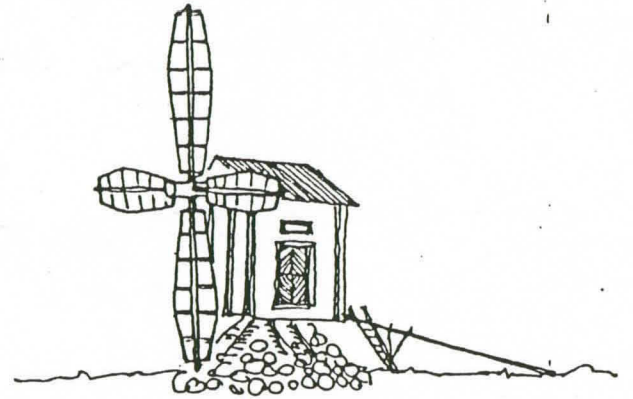
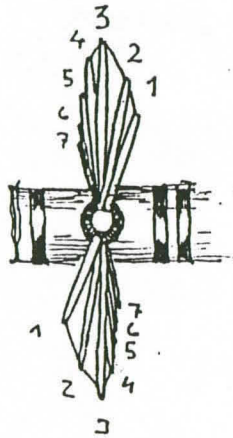
RUSKEA	3,2
	3,7

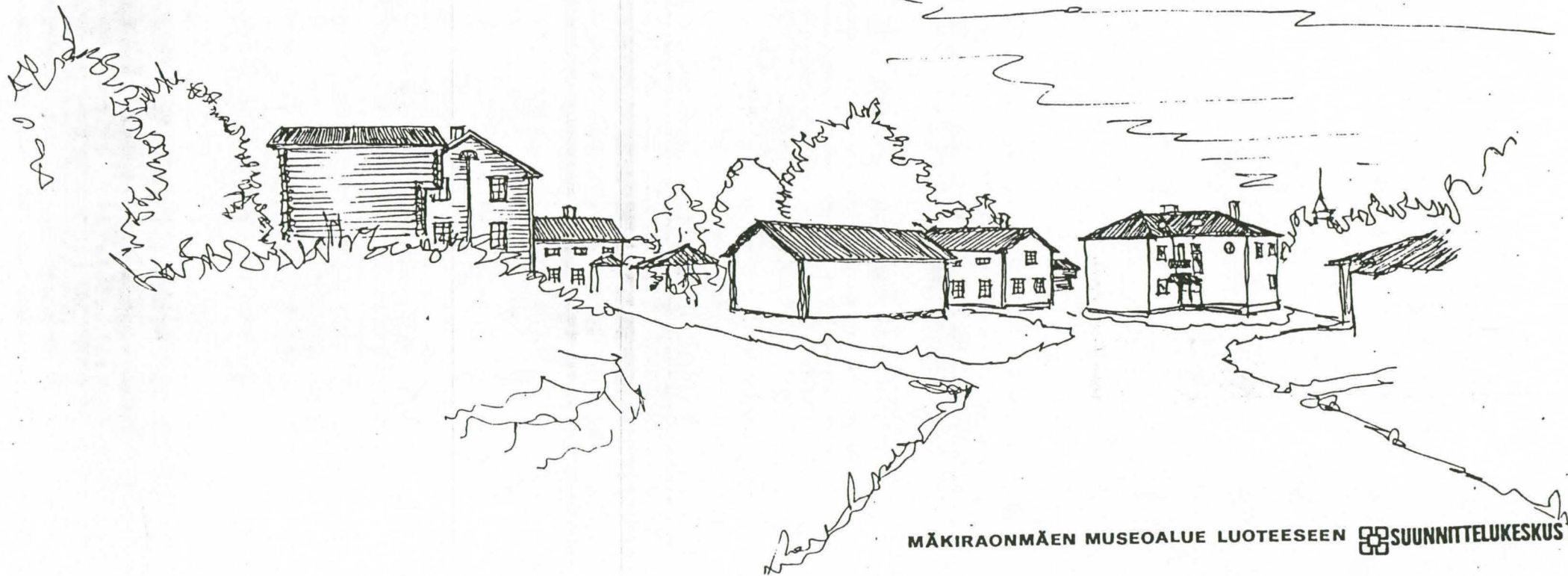
LISTAT YMS

VALKOINEN	3,2	3,3	3,12
	3,4	3,6	
	3,7	3,1	

KANNUS

MÄKIRAONMÄEN MUSEOALUE

ASEMAPIIRROS 1:500
1:1000

- 1 VANHA KUNNANTOIMISTO
- 2 JOKELAN TALO
- 3 MÄKI-JOKELAN TALO
- 4 AITTA
- 5 ASUINRAKENNUS
- 6 ULKORAKENNUS
- 7 VAETOJAN TALO

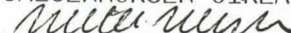
ALUEELLE SIIRRETTÄVÄT TAI
UUDET RAKENNUKSET

- 8 ULKORAKENNUS
  - 9 LUHTIAITTOJA TMS
  - 10 AITTOJA JA VARASTOJA
  - 11 VANHA LAINAMAKASIINI
  - 12 TUULIMYLLY
- PURETTAVAT RAKENNUKSET
- 13 VANHA TYÖVÄENTALO

 SUUNNITTELUKESKUS OY

SEINÄJOELLA 4 8.1982

JÄLJENNÖKSEN OIKEAKSI TODISTAA:

Matti Mäki-Jokela